

Työelämän ja perheen yhteensovittaminen: kuinka ihmiset saadaan töihin ja pysymään töissä?

Huomisen töitä ja tekijöitä –seminaari

Onko vähemmän enemmän?

Lahti 9.12.2008

Anu Sajavaara

Elinkeinoelämän keskusliitto

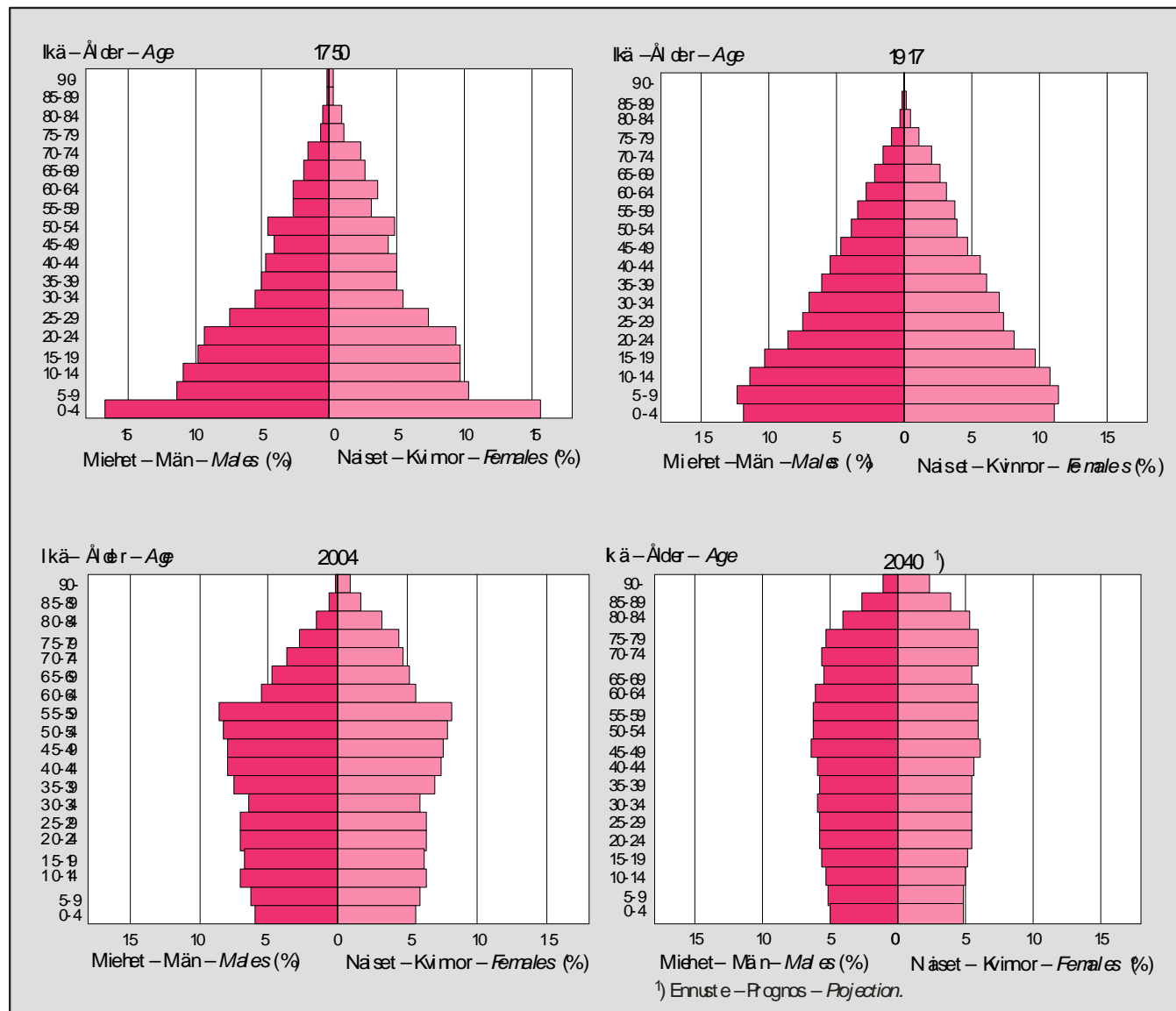

Miltä tulevaisuuden työelämä näyttää?

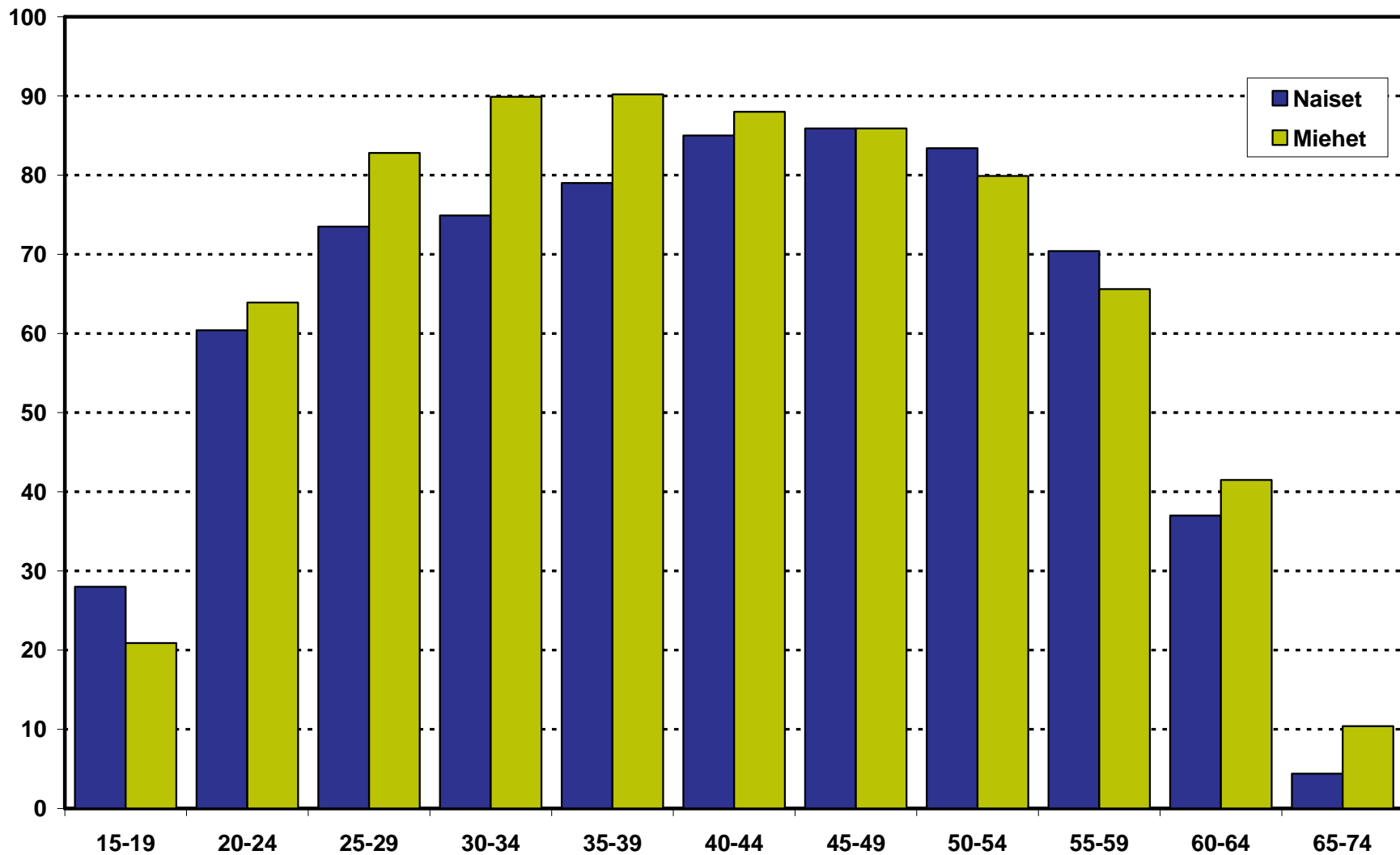
- Epävarmuus kasvaa kaikilla aloilla: yleinen ennustettavuus heikkoa, poliittiset jännitteet lisääntyvät, talouskriisin laajuudesta ja syvyydestä ei vielä tietoa
- Rakennemuutos jatkuu: monien perinteisten alojen merkitys vähenee, palvelujen merkitys kasvaa, asiakaslähtöisyys korostuu - globalisaatio etenee ja koskettaa yhä useampia aloja
- Teknologian kehitysvauhti nopeutuu, edullisesta ja kaikkien saatavilla olevasta tieto- ja viestintäteknikasta tulee arkipäivää; uusien teknologioiden nousu
- Syntyy uusia tuotteita ja palveluja, esim. hyvinvointipalvelut
- Automaatio lisääntyy, osaamisen ja aivotyön merkitys korostuu
- Eettisyys, kestävä kehitys ja turvallisuus nousevat entistä enemmän kilpailutekijöiksi; trendinä mm. ”downshifting” - pieni on kaunista
- Väestö ikääntyy, työvoimapula syvenee suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle, poistuma työmarkkinoilta jo nyt suurempi kuin tulovirta

Väestön ikärakenne 1750–2040

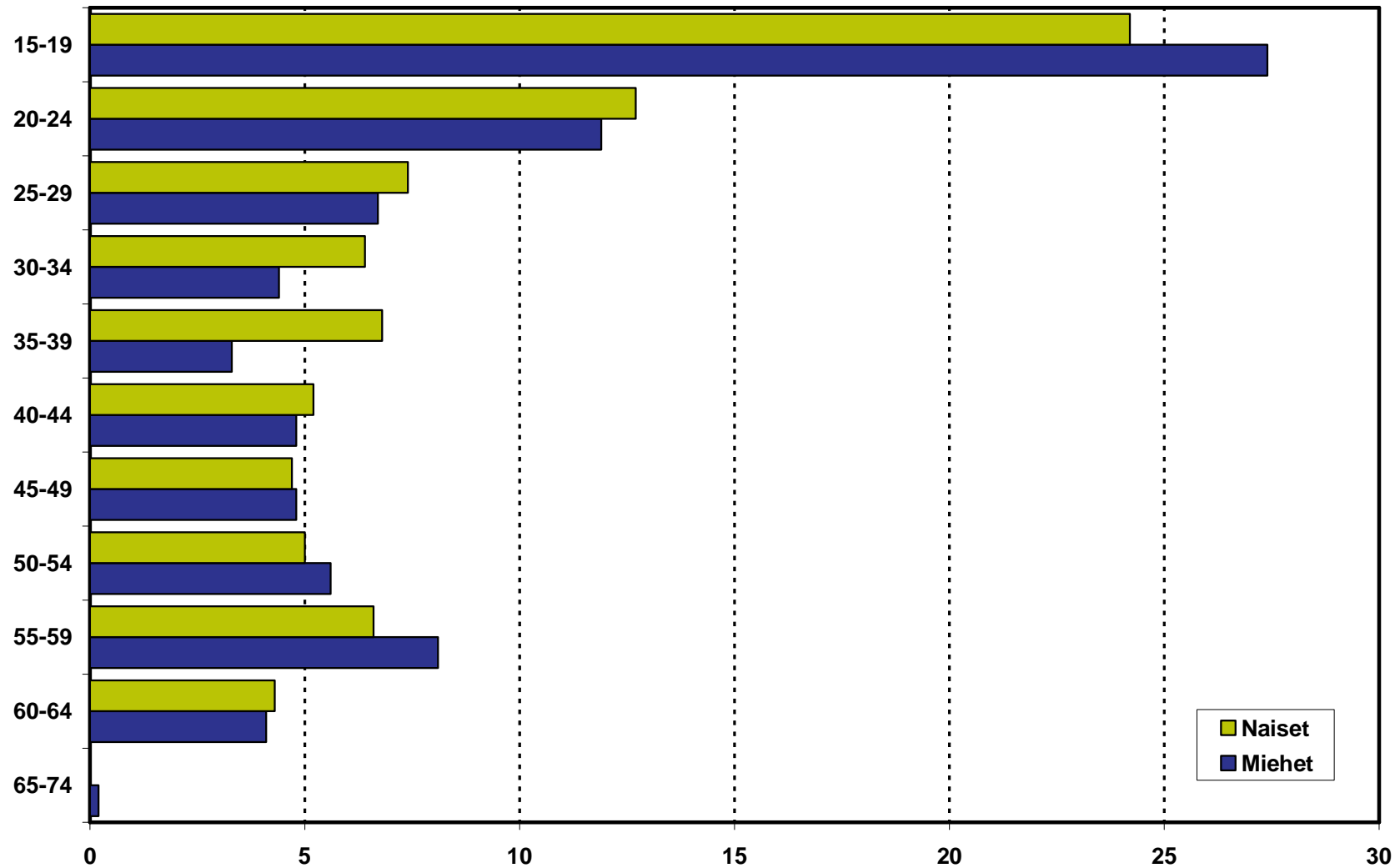

Työllisyysaste (%) vuonna 2007

Lähde: Tilastokeskus

Työttömyysaste (%) vuonna 2007

Lähde: Tilastokeskus

Työllisyysnäkymiä

- Työmarkkinoiden yleiskuva ollut viime vuosina myönteinen, mutta epävarmuus lisääntynyt
- Erityisesti nuorten (15-24-v.) työllisyys kehittynyt viime vuosina myönteisesti, ongelmana kuitenkin ”harhailevat” nuoret miehet (20-22-vuotiaiden miesten työllisyys vähentynyt 2000-luvulla)
- Ikääntyneimpien työntekijöiden työllisyyskehitys on parantunut, työllisyyden kokonaiskasvusta yli 54-vuotiaiden merkitys suuri
- Sen sijaan keski-ikäisten, parhaassa työiässä olevien (24-54) työllisyysaste jämähtänyt paikoilleen, vaikka edustavat suurinta työllisten ryhmää – miksi?

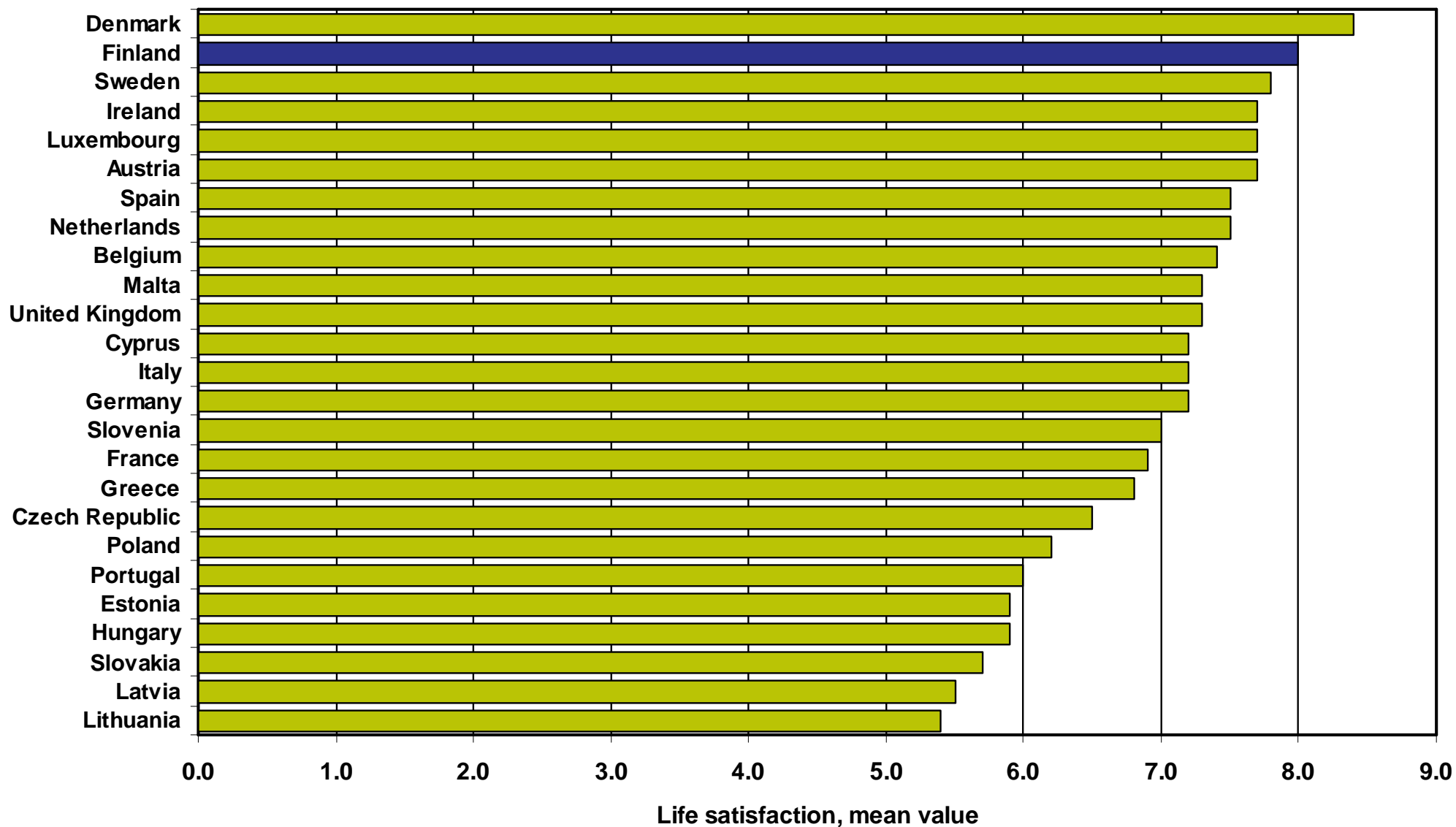

Kohtaavatko työpaikat ja työntekijät?

- Toisaalta vallitsee työvoimapula, toisaalta rakenteellista työttömyyttä
- Suuria alueellisia eroja (pääkaupunkiseutu ja kasvukeskukset vs. muu Suomi), myös alakohtaisia eroja (kuntasektori, hoiva-alat)
- Työvoiman alueellinen ja ammatillinen liikkuvuus ei riittävää
- Työvoimapolitiikan aktivointitoimenpiteiden piirissä olevien työllistymisen avoimille työmarkkinoille on ollut vähäistä
- Pystytäänkö maahanmuutolla paikkaamaan työvoimapulaa?
 - Suomi ei ole kyennyt riittävästi houkuttelemaan ammattitaitoisia ulkomaisia työntekijöitä eikä lahjakkaita opiskelijoita, opettajia ja tutkijoita
 - Työperusteisen maahanmuuton edellytyksiä parannettava
- Saadaanko nuoria ylipäänsä houkuteltua työelämään (työelämän ”kurjuus”) ja millä ehdoilla?

Life satisfaction in Europe 2003

Source: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions
Question: "All things considered, how satisfied would you say you are with your life these days?
Please tell me on a scale from one to 10, where one means very dissatisfied and 10 means very satisfied"

30.8.2008
15.5.2006

Saukkonen

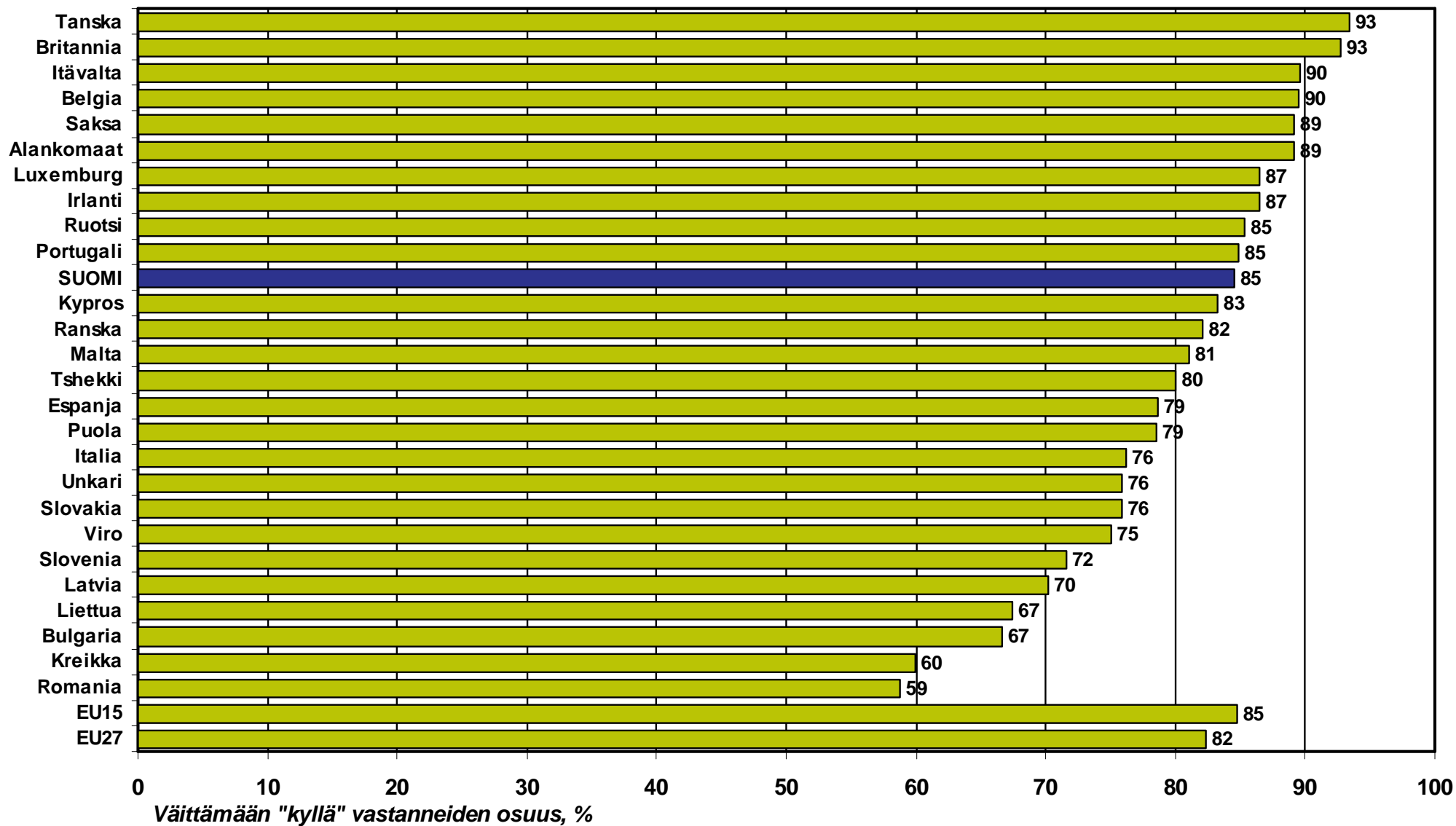
Anu Sajavaara

Confederation of Finnish Industries

EU-työolotutkimus 2005:

"Olen tyytyväinen tai erittäin tyytyväinen työoloihini"

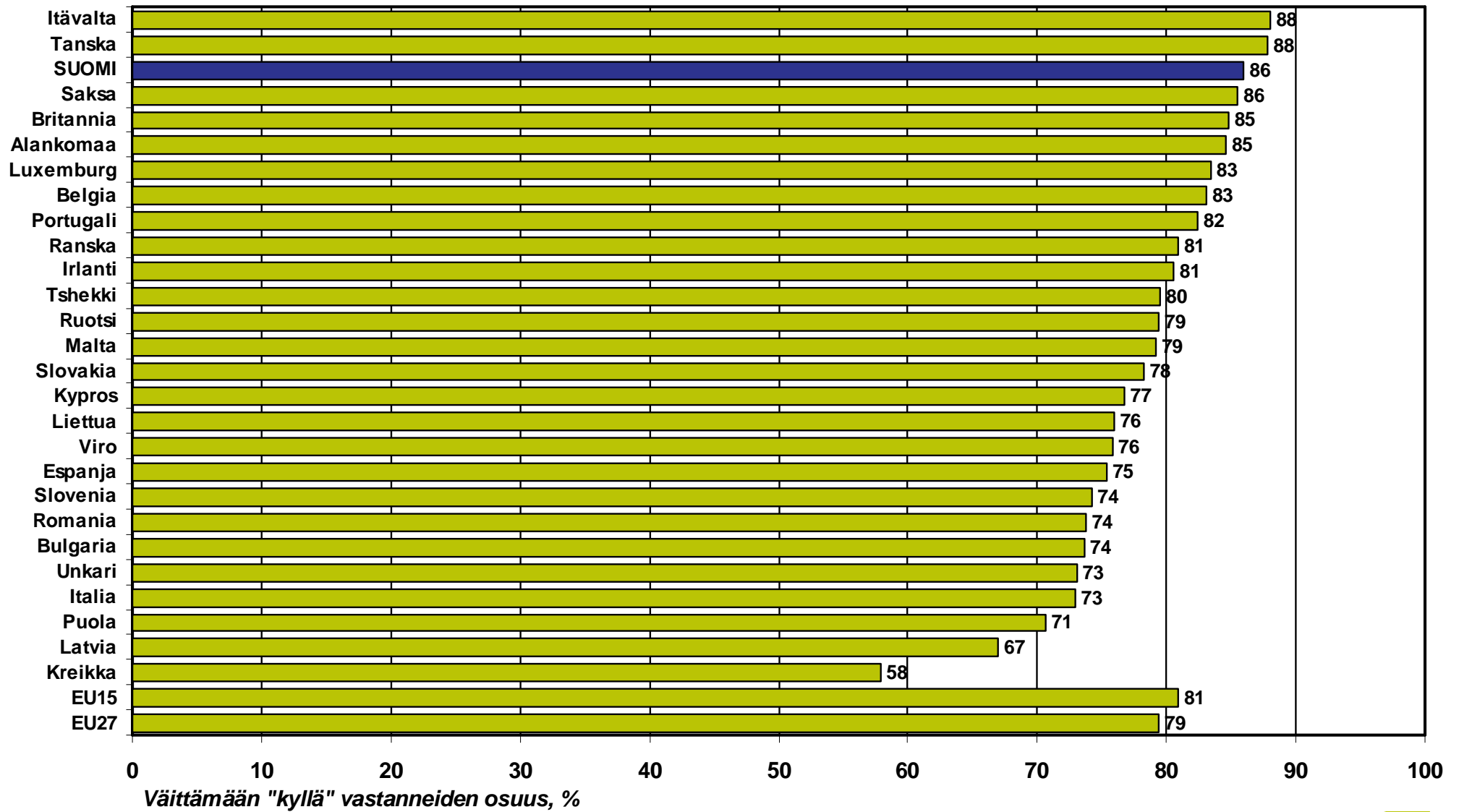

Lähde: European Working Conditions Survey 2005, Eurofound, Dublin
30.8.2008
17.8.2007 Saukkonen Anu Sajavaara

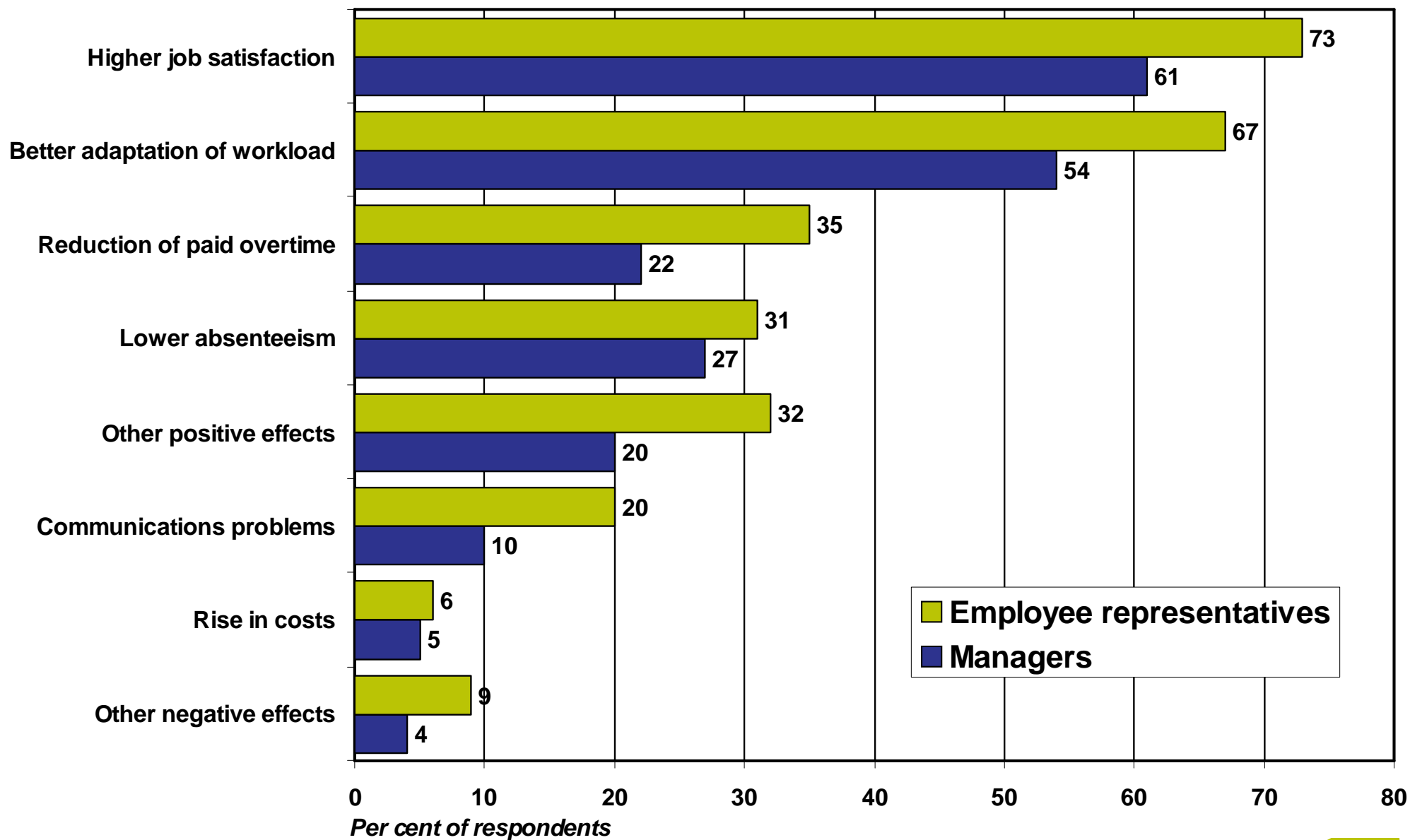

EU-työolotutkimus 2005:

"Työaikani sopii yhteen perhe- ja yksityiselämän kanssa erittäin tai melko hyvin"

Effects of introducing flexible working time in the EU countries

Source: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions
(Establishment Survey on Working Time 2004-2005)

30.8.2008

Anu Sajavaara

Confederation of Finnish Industries

Dublin foundation: työ- ja elinolotutkimus; alustavia tutkimustuloksia

- 70% vastaajista toteaa, että hyvällä perhe-elämällä on keskeinen merkitys heidän elämänlaatunsa osalta
- Kotitöiden jakautuminen: eivät edelleenkään jakaudu tasaisesti; naiset tekevät selvästi enemmän kotitöitä päivittäin
 - EU27: naiset viettävät 33 tuntia viikossa lastenhoidossa tai lastenkasvatuksessa, miehet 18 tuntia
 - Naiset käyttävät kotitöihin 18 tuntia viikossa, miehet 10 tuntia

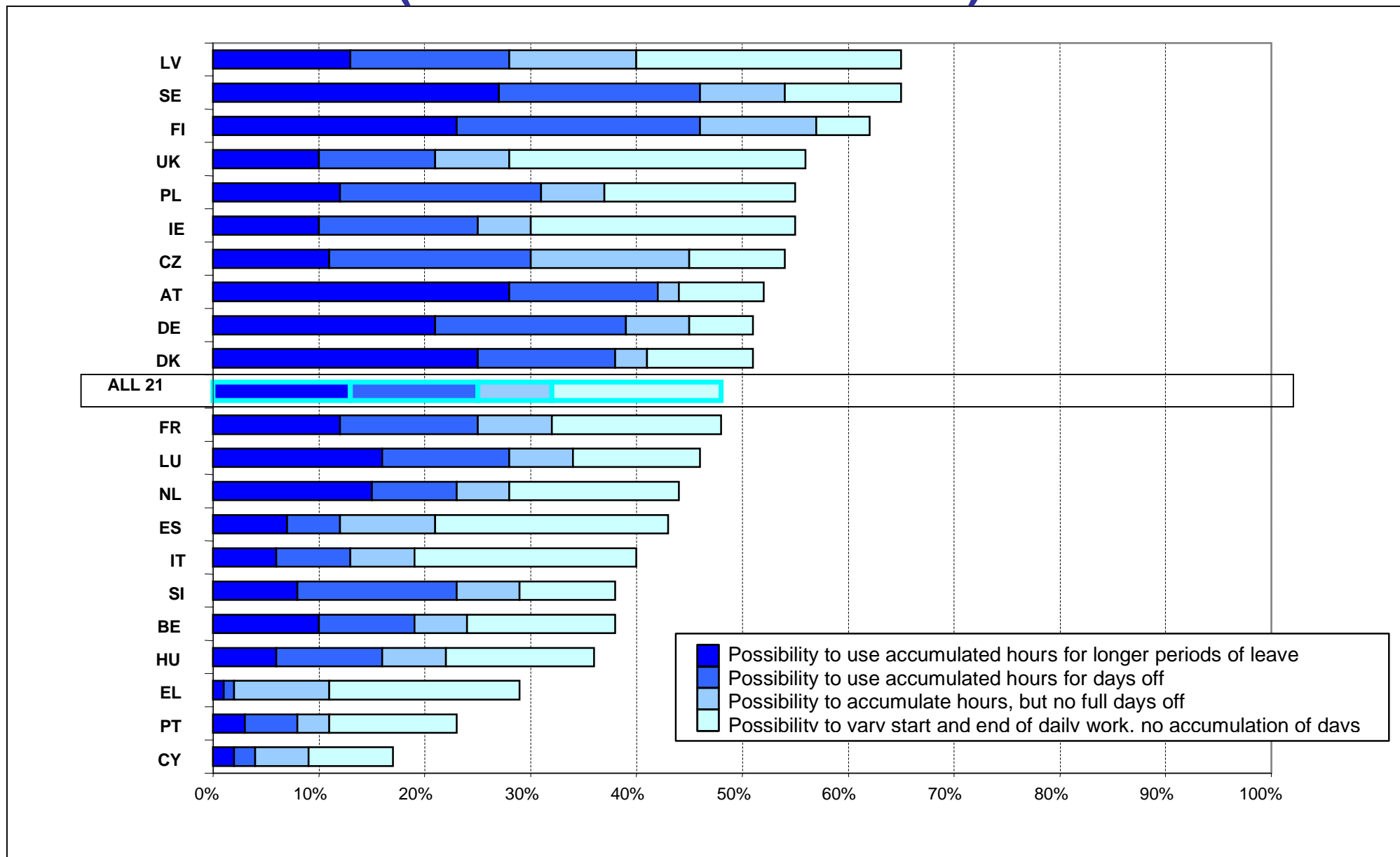

Miten työn houkuttelevuutta voidaan parantaa?

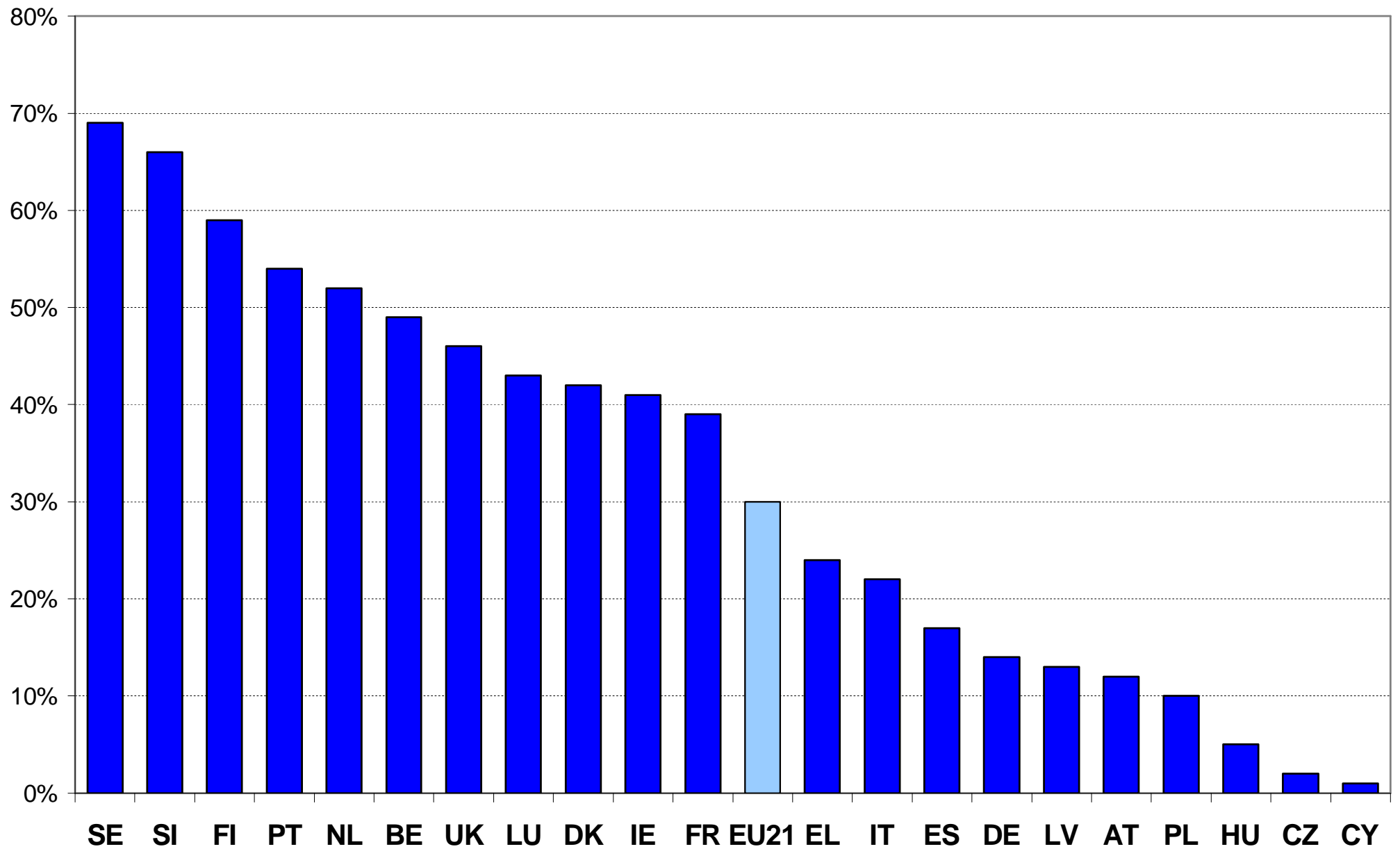
- **Helpottamalla työn ja perhe-elämän yhteensovittamista**
 - tarjoamalla työpaikkatasolla riittävästi erilaisia ratkaisuja perheen tai yksilön erilaisiin elämäntilanteisiin – **joustava työaika** keskeisessä asemassa
 - edistämällä perhevapaiden tasaisempaa jakautumista äitien ja isien kesken
 - kehittämällä arjen sujumista edistäviä palveluja ja kotitalousvähennystä
- **Kehittämällä esimiestyötä, johtamiskulttuureja ja hyviä työpaikkakäytäntöjä**
 - osaamisen johtaminen ja kehittäminen
 - motivointi ja palaute
 - monimuotoisuuden onnistunut johtaminen: ikäjohtaminen, sukupolvien dialogi
- **Joustavilla työskentelytavoilla**
 - varmistamalla mahdollisuudet erilaisten työsuhdemuotojen käyttöön (kaikki osapuolet hyötyvät)
 - joustavat työajat ja uudet työskentelytavat (esim. tätyö, mobiilityö)
 - varmistamalla työllistettävyys ja mukautettavuus (employability & adaptability); tehtävänkuvien monimuotoisuus (functional flexibility)

Joustavat työaikajärjestelyt Euroopassa (Lähde: Dublin Foundation)

Isien käyttämät vanhempainvapaat yrityksissä

Suomalainen perhevapaakeskustelu

- Työn ja perheen yhteensovittamista koskevassa mediakeskustelussa korostunut turhan paljon perhevapaiden merkitys ("Islannin malli") – unohdettu työelämänäkökohdat
- Työn ja perheen yhteensovittamista ei ratkaista perhevapaajärjestelmää uudistamalla tai pidentämällä vapaita
- Perhevapaat kestävät suhteellisen lyhyen ajan - olennaisempaa on, kuinka työ ja perhe sovitetaan onnistuneesti yhteen pitkällä aikavälillä
- Työelämäkritiikki: syitä ihmisten uupumiselle etsitään useimmiten työelämästä – muistettava, että kaikki kiire ei ole työelämälähtöistä, vaan myös omat ratkaisut (kuten asumisratkaisut ja pitkät työmatkat, vapaa-ajan käyttö, lasten harrastukset ja sosiaalisen elämän vilkkaus) vaikuttavat kiireen tuntuun

Mistä apua perheen arkeen?

- Kaikkeaa ei tarvitse tehdä yksin – erilaista apua on jo nyt tarjolla
- Työn ja arjen yhteensovittamisessa auttavat mm.
 - erilaiset verkostot (ystävät, sukulaiset, toiset vanhemmat, naapurit jne.)
 - erilaisten palvelujen tarjoajat (verkostoituminen)
 - siivouspalvelut
 - lastenhoitopalvelut
 - remonttipalvelut
 - ruokapalvelut jne.
 - yritysten ja viranomaisten palvelutiskit ("välittäjäpalvelu")
- Kotitalousvähennyksen kehittäminen yksi keino madaltaa kynnystä käyttää erilaisia arjen sujuvuutta helpottavia ulkopuolisia palveluja - mahdollisuuksia käytetään edelleen valitettavan vähän – ehkä enemmänkin tiedonpuutteen kuin kielteisten asenteiden takia
- EK esittänyt, että erilaisia kotitalouspalveluja voitaisiin tarjota työsuhde-etuina
 - verotuskäytäntöjen selvittäminen

